

DEKLARACIJA O UKLANJANJU NASILJA NAD ŽENAMA

usvojena na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda 20. prosinca 1993. godine, Rezolucija 48/104.

Opća skupština,

Priznavajući hitnu potrebu za sveopćom primjenom na ženski dio populacije, prava i načela koja se odnose na jednakost, sigurnost, slobodu, integritet i dostojanstvo svih ljudi,

napominjući da su ta prava i načela zajamčena međunarodnim dokumentima, uključujući Opću deklaraciju o ljudskim pravima, Međunarodni ugovor o građanskim i političkim pravima, Međunarodni ugovor o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena i Konvenciju protiv mučenja i drugih okrutnih, nehumanih i ponižavajućih postupaka i kažnjavanja, uviđajući da bi učinkovita provedba Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena pridonijela uklanjanju nasilja nad ženama, a ova Deklaracija ojačala i upotpunila taj proces,

smatrajući da je nasilje nad ženama prepreka postizanju jednakosti, razvoja i mira, što je prepoznato u Strategijama za buduće napredovanje žena zacrtanim u Nairobiju koje predviđaju niz mjera za borbu protiv nasilja nad ženama sa ciljem potpune provedbe Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena,

potvrđujući da je nasilje nad ženama kršenje prava i osnovnih sloboda te da ono sprječava ili poništava ostvarivanje tih prava i osnovnih sloboda i izražavajući zabrinutost zbog dugogodišnjeg neuspjeha u zaštiti i promicanju tih prava i sloboda u svim slučajevima nasilja nad ženama,

priznavajući kako se kroz nasilje nad ženama očituje povijesna nejednakost u odnosima moći između muškaraca i žena, a koje je dovelo do muške dominacije i diskriminacije žena te sprječavanja punog napredovanja žena kao i da je nasilje nad ženama jedan od ključnih društvenih mehanizama putem kojeg su žene potisnute u podređeni položaj u usporedbi s muškarcima,

izražavajući zabrinutost da su neke skupine žena, kao na primjer žene koje pripadaju manjinama, pripadnice autohtonih zajednica, prognanice, useljenice, one koje žive u ruralnim ili zabačenim zajednicama, siromašne

žene, žene u socijalnim ustanovama ili u zatvoru, ženska djeca, žene invalidi, starije žene i žene u područjima oružanih sukoba, posebno pogođene nasiljem,

pozivajući se na stavak 23. dodatka Rezoluciji gospodarskog i socijalnog vijeća 1990/15 od 24. svibnja 1990., kojim se potvrđuje da je nasilje nad ženama u obitelji i društvu opasno i prelazi granice materijalnih primanja, klasa i kultura te mora biti popraćeno hitnim i učinkovitim koracima za njegovo uklanjanje

pozivajući se također i na Rezoluciju ekonomskog i socijalnog vijeća 1991/18 od 30. svibnja 1991., u kojoj Vijeće preporučuje razvoj okvira za međunarodni dokument koji bi se izričito odnosio na problem nasilja nad ženama,

pozdravljajući ulogu koju ženski pokreti imaju u usmjeravanju veće pozornosti na nasilje nad ženama, njegovoj prirodi, ozbiljnosti i veličini problema,

uznemirena činjenicom da su mogućnosti žena pri postizanju pravne, društvene, političke i ekonomske ravnopravnosti u društvu ograničene, između ostalog, zbog stalnog i raširenog nasilja,

uvjereni kako u kontekstu gore navedenog postoji potreba za jasnim i sveobuhvatnim definiranjem nasilja nad ženama, za jasnim stavom o pravima koja se trebaju primijeniti kako bi se uklonili svi oblici nasilja nad ženama, za obvezivanjem svih država u skladu sa njihovim odgovornostima, i obvezivanjem međunarodne zajednice općenito na uklanjanje nasilja nad ženama,

svečano objavljuje slijedeću Deklaraciju o uklanjanju nasilja nad ženama i poziva da se učine svi naponi kako bi ona postala sveopće poznata i uvažena:

Članak 1.

U ovoj Deklaraciji terminom «nasilje nad ženama» označava se bilo koji čin nasilja zasnovanog na spolno/rodnoj osnovi koje rezultira, ili može rezultirati, fizičkom, spolnom ili psihološkom povredom ili patnjom žene, uključujući i prijetnje takvim djelima, prisilu ili svojevrijedno oduzimanje slobode, bilo u javnom ili privatnom životu.

Članak 2.

Pojam nasilja nad ženama obuhvaća, ali nije ograničen na sljedeće:

- a) fizičko, spolno i psihološko nasilje koje se događa u obitelji, uključujući udaranje, spolno zlostavljanje ženske djece, nasilje povezano s institucijom miraza, bračno silovanje, osakaćivanje ženskih genitalija i ostale tradicionalne postupke štetne za žene, izvanbračno nasilje i nasilje vezano uz eksploataciju;
- b) fizičko, spolno i psihološko nasilje koje se odvija u društvenoj zajednici, uključujući silovanje, spolno zlostavljanje, spolno uznemiravanje i zastrašivanje na poslu, u obrazovnim ustanovama i drugdje, trgovanje ženama i prisilna prostitucija;
- c) fizičko, spolno i psihološko nasilje počinjeno ili tolerirano od strane osoba u državnoj upravi, bez obzira na mjesto gdje se događa.

Članak 3.

Žene imaju pravo na jednako uživanje i zaštitu svih ljudskih prava i osnovnih sloboda u političkom, ekonomskom, društvenom, kulturnom, građanskom ili bilo kojem drugom području. Ova prava uključuju, između ostaloga:

- a) pravo na život;
- b) pravo na jednakost;
- c) pravo na slobodu i sigurnost osobe;
- d) pravo na jednaku zaštitu pred zakonom;
- e) pravo na poštenost i zaštitu od svih oblika diskriminacije;
- f) pravo na najviše moguće standarde fizičkog i mentalnog zdravlja;
- g) pravo na pravedne i povoljne uvjete rada;
- h) pravo da ne bude izložena mučenju ili drugim okrutnim, nehumanim ili ponižavajućim postupcima i kaznama.

Članak 4.

Države trebaju osuditi nasilje nad ženama, ne pozivajući se ni na kakve običaje, tradicijske ili religiozne razloge kako bi izbjegle svoje obveze u svezi sa uklanjanjem nasilja. Države trebaju svim raspoloživim sredstvima i bez odgode, provoditi politiku uklanjanja nasilja nad ženama i stoga bi morale:

- a) razmotriti, ako to još nisu učinile, ratificirati ili pristupiti Konvenciji o uklanjanju svih oblika nasilja nad ženama, odnosno povući status suzdržane u odnosu na Konvenciju;
- b) ne sudjelovati u nasilju nad ženama;

- c) ustrajati u sprječavanju, istraživanju i, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, kažnjavanju svakog čina nasilja nad ženama, bilo da su oni počinjeni od strane zaposlenih u državnoj upravi ili privatnih lica;
- d) odrediti kaznene, građanske, radne i administrativne sankcije u domaćim zakonodavstvima kako bi se osudila i ispravila nepravda učinjena ženama koje su izložene nasilju. Ženama koje su izložene nasilju treba osigurati pristup sudskim mehanizmima i u skladu s propisima u nacionalnom zakonodavstvu, pravednu i učinkovitu naknadu za pretrpljenu nepravdu. Države također trebaju informirati žene o njihovim pravima u traženju naknade putem takvih mehanizama;
- e) razmotriti mogućnost izrade akcijskih planova na nacionalnoj razini u svrhu promoviranja zaštite žena od svih oblika nasilja ili uvrstiti mjere za takvo djelovanje u postojeće planove, uzimajući u obzir, ukoliko je moguće, suradnju sa nevladinim organizacijama, osobito onima koje se bave područjem zaštite žena od nasilja;
- f) razviti složene preventivne pristupe i mjere zakonske, političke, administrativne i kulturne naravi za zaštitu žena od svih oblika nasilja i osigurati da se nasilje nad ženama ne ponovi zbog rodno neosjetljivih zakona, njihovog lošeg provođenja ili drugih postupanja;
- g) osigurati, koliko je maksimalno moguće sa postojećim resursima, i gdje god je potrebno, a u okviru međunarodne suradnje, da žene koje su izložene nasilju, kao i tamo gdje je potrebno i njihova djeca, dobiju specijalističku pomoć, primjerice rehabilitaciju, pomoć u brizi oko djece, liječenje, savjetovanje, zdravstvene i socijalne usluge, smještaj, programe pomoći te sustav podrške. Potrebno je poduzeti sve druge prikladne mjere za osiguravanje njihove sigurnosti te fizičkog i psihičkog oporavka;
- h) uključiti u državne proračune adekvatna sredstva za aktivnosti države vezane za uklanjanje nasilja nad ženama;
- i) poduzeti mjere kako bi se osiguralo da provoditelji zakona i državni službenici odgovorni za provedbu politike sprječavanja, istraživanja i kažnjavanja nasilja nad ženama, dobiju obuku koja bi ih učinila osjetljivima za potrebe žena;
- j) posebice u području obrazovanja, usvojiti sve prikladne mjere kojima se mijenjaju socijalni i kulturološki obrasci ponašanja muškaraca i žena te uklanjaju predrasude, običajne prakse i svi ostali postupci zasnovani na ideji podređenosti ili nadređenosti jednog od spolova kao i na stereotipnim ulogama muškaraca i žena;
- k) poticati istraživanja, sakupljati podatke i uređivati statističku građu koja se odnosi na zastupljenost različitih oblika nasilja nad ženama, a osobito onu vezanu za obiteljsko nasilje te potaknuti istraživanja o uzrocima, prirodi, ozbiljnosti i posljedicama nasilja nad ženama i istraživanja o učinkovitosti primijenjenih mjera za sprječavanje i uklanjanje nasilja nad ženama. Takvu statistiku i rezultate istraživanja učiniti dostupnima javnosti;
- l) usvojiti mjere usmjerene ka uklanjanju nasilja nad osjetljivim skupinama, odnosno ženama koje su posebno izložene nasilju;
- m) prilikom predavanja izvješća u vezi ostvarivanja ljudskih prava koja se navode u obvezujućim dokumentima Ujedinjenih naroda, svakako uključiti informacije o nasilju nad ženama i mjerama poduzetima u cilju provođenja ove Deklaracije;
- n) poduprijeti izradu primjerenih smjernica za provedbu načela ove Deklaracije;
- o) prepoznati važnu ulogu ženskih pokreta i nevladinih organizacija diljem svijeta u osvješćivanju i ublažavanju problema nasilja nad ženama;
- p) olakšati i proširiti rad ženskih pokreta i nevladinih organizacija i surađivati s njima na lokalnim, nacionalnim i regionalnim razinama;
- q) međudržavne regionalne organizacije kojih su države potpisnice članice da u svoje programe adekvatno uključe uklanjanje nasilja nad ženama.
- programa koji se odnose na uklanjanje nasilja nad ženama;
- b) promicati sastanke i seminare s ciljem osvješćivanja javnosti o problemu uklanjanja nasilja nad ženama;
- c) unutar sustava Ujedinjenih naroda podupirati koordinaciju i razmjenu između tijela koja se bave ljudskim pravima kako bi učinkovito pristupile problemu nasilja nad ženama;
- d) prikaz trendova u području nasilja uključiti u periodična izvješća o društvenoj situaciji u svijetu kao sastavnim dijelom analiza o društvenim kretanjima i problemima koje izrađuju organizacije i tijela sustava Ujedinjenih naroda.
- e) poduprijeti da koordinacija između organizacija i tijela sustava Ujedinjenih naroda uključuje u postojeće programe problem nasilja nad ženama, s posebnim osvrtom na one skupine žena koje su osobito pogođene nasiljem;
- f) poticati izradu smjernica ili priručnika vezanih za nasilje nad ženama, uzimajući u obzir mjere iz ove Deklaracije;
- g) uključiti pitanje uklanjanja nasilja nad ženama u provedbi svojih mandatnih zaduženja temeljem obvezujućih dokumenata kao instrumenata za ostvarivanje ljudskih prava;
- h) surađivati s nevladinim organizacijama u rješavanju problema nasilja nad ženama.

Članak 6.

Ništa od onoga što ova Deklaracija sadrži ne smije utjecati niti na jednu odredbu koja bi eventualno više doprinosila naporima za uklanjanje nasilja nad ženama - u zakonodavstvu pojedine države, bilo kojoj međunarodnoj konvenciji, ugovoru ili drugom instrumentu provedbe koji je na snazi u pojedinoj državi.

Članak 5.

Tijela i specijalizirane agencije sustava Ujedinjenih naroda trebale bi, u okviru svojih nadležnosti, doprinijeti priznavanju i ostvarivanju prava i načela navedenih u ovoj Deklaraciji te bi između ostalog trebale:

- a) podupirati i njegovati međunarodnu i regionalnu suradnju pri definiranju regionalne strategije za borbu protiv nasilja, razmjeni iskustava i financiranja